

Received : 24 August 2022

Revised : 24 November 2022

Accepted : 19 December 2022

**การสร้างสรรคการแสดงนาฏศิลป์ไทย รำเดี่ยว
ชุดฉายพระยาอนุชิตจักรกฤษณ์พิพรรธพงศา¹**
**The creative of The solo Thai classical dance Chuichai Praya
Anuchit Jakkritpipanpongsa**

โสฬส มงคลประเสริฐ

Soros Mongkolprasert

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Faculty of Fine and Applied Arts, Rajamangala University of Technology Thanyaburi

e-mail : Soros_m@rmutt.ac.th

บทคัดย่อ

การสร้างสรรคการแสดงนาฏศิลป์ไทย รำเดี่ยว ชุดฉายพระยาอนุชิตจักรกฤษณ์พิพรรธพงศา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติของพระยาอนุชิตจักรกฤษณ์พิพรรธพงศา เพื่อสร้างสรรคบทการแสดง ฉาย ในรูปแบบของการชมความงามของสถานที่ต่าง ๆ นอกเหนือจากการชมความงามของตัวละคร และเพื่อสร้างสรรคการแสดงนาฏศิลป์ไทย รำเดี่ยว ชุดฉายพระยาอนุชิตจักรกฤษณ์พิพรรธพงศา โดยศึกษาข้อมูลจาก ตำรา เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพรูปแบบนาฏศิลป์ สร้างสรรคเชิงอนุรักษ์ ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปผล และนำเสนอเป็นงานวิจัยครั้งนี้

ผลการวิจัย พบว่า ผลงานการสร้างสรรคการแสดงนาฏศิลป์ไทย รำเดี่ยว ชุดฉายพระยาอนุชิตจักรกฤษณ์พิพรรธพงศา มีแนวคิดการออกแบบการแสดง การประดิษฐ์ท่ารำจากประสบการณ์การแสดงของผู้วิจัยและจากการสัมภาษณ์ศิลปินแห่งชาติและผู้เชี่ยวชาญ ประกอบกับแรงบันดาลใจ โดยใช้หลักการประดิษฐ์กระบวนท่ารำ 2 ประการ ดังนี้ 1.การรำตีบทตามคำร้องเพื่อสื่อความหมายและอารมณ์ 2.การรำตามทำนองเพลงในกระบวนท่ารำเพลงหน้าพาทย์ โดยใช้พื้นฐานท่ารำแม่ท่าลิง ในการประดิษฐ์ท่ารำสำหรับการแสดงชุดนี้ ลักษณะของกระบวนท่ารำ จะแสดงถึงความเข้มแข็ง สง่างามของพญาลิงที่เป็นกษัตริย์ ซึ่งสื่อความหมายถึงการชื่นชมความวิจิตรงดงามของเมืองนพบุรี โดยใช้วงปีพาทย์ไม้แข็งบรรเลงประกอบการแสดง ผู้แสดงจะแต่งกายด้วยชุด ยืนเครื่องลิงสีขาวขลิบแดงสวมศีรษะไขนงลิงชฎายอดชัย ตามรูปแบบของการแสดงโขน

คำสำคัญ : การแสดงนาฏศิลป์ไทย, พระยาอนุชิตจักรกฤษณ์พิพรรธพงศา, รำเดี่ยว, รำฉาย

¹ ทุนนักสร้างสรรค์รุ่นใหม่ ประจำปีงบประมาณ 2563 จากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Abstract

The creative of The solo Thai classical dance Chuichai Praya Anuchit Jakkritpipanpongsa is purposed to researching the autobiography of Praya Anuchit Jakkritpipanpongsa to create the show of The solo Thao classical dance in pattern to enjoyable of visiting in different places which opposite to enjoyable of the character and to creative this show which is learning based from the previously research, the quality of conservation, analyze, synthetic and conclusion of this project.

According to The creative of The solo Thai classical dance Chuichai Praya Anuchit Jakkritpipanpongsa have the concept of design the show, Development of movement from the work experiences of the researcher, the interview from National Artist and The professor of Thai classical dance to inspiration and creative Thai classical dance movement from 2 master movement 1) From express the means and the feeling of character from lyrics 2) From the pattern of Na Patt Song which is basic from The Monkey Mask of Thai classical dance which is called Khon Ling. The nature of the pattern of this to show strength character of The King Monkey while enjoyable the beautiful city of Nopburi, Song by Piphat Orchestra (Thai classical band) The actor dressing by Thai classical costume (Khon Ling) in White-Red color wear monkey mask Chada Yodchai follow the authentic Thai Classical Dance pattern (KHON)

Keyword: Thai Classical Dance, Praya Anuchit Jakkritpipanpongsa, Thai solo dance, Chuichai

1. บทนำ

บทความเรื่องนี้ได้ศึกษาประวัติศาสตร์และวิวัฒนาการทางการเขียนการ์ตูนของคนไทยที่มีมาตามภูมิกรรม หรือศิลปะการแสดงของไทยนั้น เป็นศิลปะที่เป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตของชาวบ้านประชาชนทั่วไป ตลอดไปจนถึงการแสดงที่เป็นระเบียบ แบบแผนในราชสำนัก ซึ่งการแสดงเหล่านี้จะแฝงไปด้วยจารีต ประเพณี ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม และความเชื่อ การแสดงที่เป็นเอกลักษณ์อันโดดเด่น มีความประณีตงดงาม เป็นการแสดงที่รวมศาสตร์ของศิลปะต่าง ๆ ไว้หลากหลายแขนง จนได้รับการยกย่องว่าเป็นศิลปะการแสดงชั้นสูงของประเทศไทยนั้นก็คือ “การแสดงโขน”

โขนเป็นเครื่องราชูปโภคของพระมหากษัตริย์ จนปรากฏว่าในสมัยโบราณเป็นการเล่นต้องห้ามมิให้ประชาชนมีไว้แสดงในงานทั่ว ๆ ไป เนื่องจากโขนเป็นนาฏกรรมที่สูงส่งและสง่างาม ซึ่งได้รังสรรค์ขึ้นในราชสำนักเพื่อเทิดพระเกียรติยศและพระบารมีของพระมหากษัตริยาธิราช สืบเนื่องมาไม่ขาดสายนับเป็นเวลาหลายร้อยปี การเล่นโขนเป็นกิจการใหญ่ที่ละเอียดพิสดาร อีกทั้งมีองค์ประกอบของการแสดงที่ทรงคุณค่าทางศิลปะหลายแขนง ครั้นต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 2 จึงทรงอนุญาตให้เจ้านายและข้าราชการผู้ใหญ่มีการฝึกหัดโขนได้เมื่อมีโขนเกิดขึ้นอย่างแพร่หลาย การแสดงโขนเมื่อเกิดขึ้นในชั้นแรกคงจะเล่นกันกลางสนามเช่นเดียวกับ “ชกนาคตีกดาบรพร” ในพระราชพิธีอินทราภิเษก และคงจะเป็น

อย่างที่เรียกกันในช่วงหลังว่าโขนกลางแปลง เมื่อเจริญก้าวหน้าต่อมาจึงมีผู้คิดแก้ไขปลูกโรงให้เล่นซึ่งเรียกกันว่า โขนโรงนอก หรือที่เรียกกันว่าโขนนั่งราว ไม่มีบทร้อง มีแต่บทพากย์กับเจรจา (ธนิต อยู่โพธิ์, 2534) ศิลปะการแสดงโขนเจริญขึ้นและได้รับความนิยมอยู่ในสมัยนั้น ต่อมาเกิดการดัดแปลงการเล่นโขนที่วิธีการต่าง ๆ จึงมีการเรียกแยกประเภทของโขนออกไปอีก 3 ประเภท คือโขนหน้าจอ เป็นโขนที่เล่นตรงหน้าจอหนังซึ่งแต่เดิม ช่างไว้เพื่อเล่นหนังใหญ่ โขนโรงใน เป็นโขนที่ดำเนินเรื่องโดยการพากย์เจรจา และเพลงหน้าพาทย์ เพลงร้อง สอดแทรกการรำเดี่ยว และระบำตามแบบอย่างของละครใน โขนฉากเป็นโขนที่มีการดำเนินเรื่องอย่างโขนโรงใน แต่จะมีการใช้ฉากประกอบการแสดงให้สมจริงตามแบบอย่างละครดึกดำบรรพ์ (ขวลิต สุนทรานนท์ และคณะ, 2551; กรมศิลปากร, 2552; ธีรภัทร์ ทองนิม, 2555).

การรำดูฉาย เป็นการแสดงประเภทรำเดี่ยวเพื่ออวดฝีมือของตัวละครสำคัญในการแสดงโขนหรือละครในเรื่องหรือตอนนั้นๆ เป็นการรำที่แสดงถึงความภาคภูมิใจของตัวละคร เมื่อได้แต่งตัวหรือแปลงกายให้เหมือนกับตัวละครที่ต้องการจะเป็น หรือบ่งบอกภารกิจที่จะไปกระทำอย่างใด อย่างหนึ่ง รำดูฉายเกิดขึ้นและเป็นที่นิยมในช่วงปลายสมัยรัชกาลที่ 4 ถึงต้นสมัยรัชกาลที่ 5 (พ.ศ. 2394-2411) เป็นที่นิยมในหมู่ราษฎรศิลปินมาจนถึงปัจจุบัน การรำดูฉายจะพบได้ใน 3 ลักษณะ ได้แก่ รำดูฉายแบบเต็ม คือ การรำดูฉายที่ประกอบด้วยบทร้องเพลงดูฉาย และบทร้องเพลงแม่ศรีอย่างละ 2 บท หรือมากกว่า รำดูฉายแบบตัด คือ การรำดูฉายที่ประกอบด้วยบทร้องเพลงดูฉาย และบทร้องเพลงแม่ศรีอย่างละ 1 บท เพื่อความเหมาะสมกับเวลาที่ใช้แสดงและรำดูฉายพวง คือ การรำดูฉายที่ประกอบด้วยบทร้องเพลงดูฉายและบทร้องเพลงแม่ศรี โดยไม่ต้องมีเสียงปี่เป่าเสียงเสียงบทร้อง มีทั้งการรำแบบเต็มและแบบตัด ได้แก่ รำดูฉายกิ่งไม้เงินทอง (ธนิต อยู่โพธิ์, 2494; วิมลศรี อุปรมัย, 2524; สุมิตร เทพวงษ์, 2534; เครือวัลย์ เรื่องศรี, 2542)

ลักษณะและรูปแบบการรำดูฉายจะเป็นทำรำเพื่ออวดฝีมือ แสดงความพึงพอใจกับรูปลักษณ์ของตนที่แปลงมา พร้อมทั้งเครื่องแต่งกายที่สวยงามหรือบ่งบอกภารกิจที่จะไปทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นธรรมเนียมปฏิบัติในการแสดงโขนละครอย่างหนึ่ง (ประเมษฐ์ บุญยะชัย, 2550) ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์ไทย รำเดี่ยว ชุด ดูฉายพระยาอนุชิตจักรกฤษณ์พิพรรธพงศา โดยนำเสนอในรูปแบบการรำอวดฝีมือของหนุมาน แสดงความพึงพอใจในความสวยงาม วิจิตรอลังการของเมืองนพบุรี และความสวยงามของเครื่องแต่งกายที่ได้รับพระราชทานจากพระราม ตอนที่ไปดำรงตำแหน่งพระยาอนุชิตจักรกฤษณ์พิพรรธพงศา ครองเมืองนพบุรี โดยนำบทละครเรื่องรามเกียรติ์พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชมาเป็นแนวทางในการจัดทำบทดูฉายขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติของพระยาอนุชิตจักรกฤษณ์พิพรรธพงศา
2. เพื่อสร้างสรรค์บทการแสดงรำดูฉาย ในรูปแบบของการชมความงามของสถานที่ต่าง ๆ นอกเหนือจากการชมความงามของตัวละคร
3. เพื่อสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์ไทย รำเดี่ยว ชุดดูฉายพระยาอนุชิตจักรกฤษณ์พิพรรธพงศา

3. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์ไทย รำเดี่ยว ชุดอุบายพระยาอนุชิตจักรกฤษณ์ พิพิธธพงศา ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาของการวิจัยโดยศึกษาตัวละครจากบทละครเรื่อง รามเกียรติ์ บทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ตัวละครที่ใช้ สรสร้างผลงาน คือ พระยาอนุชิตจักรกฤษณ์พิพิธธพงศา

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์ไทย รำเดี่ยว ชุดอุบายพระยาอนุชิตจักรกฤษณ์พิพิธธพงศา เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นเตรียมวางแผนการวิจัย

1. กำหนดหัวข้อเรื่องในการวิจัย
2. กำหนดชื่อเรื่องในการวิจัย

ขั้นศึกษาข้อมูลและเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาจากหนังสือ ตำรา เอกสารทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง
3. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และแบบไม่มีส่วนร่วม

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

1. ศึกษาข้อมูลจากหนังสือ ตำรา เอกสารทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. วิเคราะห์วัตถุประสงค์ของการวิจัย
3. จัดทำแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย
4. นำแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง
5. ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. นำแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาประวัติของพระยาอนุชิตจักรกฤษณ์พิพิธธพงศา ผู้วิจัยศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญตามรายนาม ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 การสัมภาษณ์ศิลปินแห่งชาติ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญ เรื่อง ประวัติของพระยาอนุชิต จักรกฤษณ์พิพรรธพงศา

ครั้งที่	เรื่องที่สัมภาษณ์	ผู้ให้สัมภาษณ์	วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์	สถานที่
1	ประวัติของพระยาอนุชิต จักรกฤษณ์พิพรรธพงศา	ครูประสิทธิ์ ปิ่นแก้ว ศิลปิน แห่งชาติ พุทธศักราช 2551	12 พ.ย. 2563	บ้านพัก ครูประสิทธิ์ ปิ่นแก้ว
2	ประวัติของพระยาอนุชิต จักรกฤษณ์พิพรรธพงศา	รศ.คำรณ สุนทรานนท์ ผู้เชี่ยวชาญการสอนนาฏศิลป์ ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี	19 พ.ย. 2563	คณะศิลปกรรม ศาสตร์ มทร.ธัญบุรี
3	ประวัติของพระยาอนุชิต จักรกฤษณ์พิพรรธพงศา	ครูกิตติพงษ์ ไตรพงษ์ ครูชำนาญการพิเศษ วิทยาลัย นาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒน ศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม	26 พ.ย. 2563	วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิต พัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อสร้างสรรค์บทการแสดงรำดูฉาย ในรูปแบบของการชมความงามของสถานที่ต่างๆ นอกเหนือจากการชมความงามของตัวละคร ผู้วิจัยศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ตามรายนาม ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 การสัมภาษณ์ศิลปินแห่งชาติ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญ เรื่อง สร้างสรรค์บทการแสดง ดูฉาย ในรูปแบบของการชมความงามของสถานที่ต่างๆ

ครั้งที่	เรื่องที่สัมภาษณ์	ผู้ให้สัมภาษณ์	วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์	สถานที่
1	การสร้างสรรค์บทการแสดง ดูฉาย ในรูปแบบของการชม ความงามของสถานที่ต่างๆ	ครูจรัญ พูลลาภ นักวิชาการละครและดนตรี ชำนาญการ	21 พ.ค. 2564	สำนักงานสังคีต กรมศิลปากร
2	การสร้างสรรค์บทการแสดง ดูฉาย ในรูปแบบของการชม ความงามของสถานที่ต่างๆ	ผศ.พิสิษฐ์ บัวงาม อาจารย์ประจำสาขาวิชา นาฏศิลป์ไทยศึกษา	24 มิ.ย. 2564	คณะศิลปกรรม ศาสตร์ มทร.ธัญบุรี

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์ไทย รำเดี่ยว ชุดดูฉายพระยาอนุชิต จักรกฤษณ์พิพรรธพงศา ผู้วิจัยศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ตามรายนาม ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 การสัมภาษณ์ศิลปินแห่งชาติ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญ เรื่อง การสร้างสรรค์ การแสดงนาฏศิลป์ไทย รำเดี่ยว ชุดอุบายพระยาอนุชิตจักรกฤษณ์พิพรรธพงศา

ครั้งที่	เรื่องที่สัมภาษณ์	ผู้ให้สัมภาษณ์	วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์	สถานที่
1	การสร้างสรรค์ การแสดง นาฏศิลป์ไทย รำเดี่ยว ชุด อุบายพระยาอนุชิตจักรกฤษณ์ พิพรรธพงศา	ครูประสิทธิ์ ปิ่นแก้ว ศิลปิน แห่งชาติ พุทธศักราช 2551	8 ก.ค. 2564	บ้านพัก ครูประสิทธิ์ ปิ่นแก้ว
2	ลักษณะและรูปแบบเครื่องแต่ง กายของพระยาอนุชิต จักรกฤษณ์พิพรรธพงศา	ครูกิตติพงษ์ ไตรพงษ์ ครูชำนาญการพิเศษ วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบัน บัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวง วัฒนธรรม	22 ก.ค. 2564	วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิต พัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม

5. ประโยชน์ของการวิจัย

1. ทราบประวัติความเป็นมาของ พระยาอนุชิตจักรกฤษณ์พิพรรธพงศา
2. ได้ชุดการแสดงนาฏศิลป์ไทยสร้างสรรค์เชิงอนุรักษ์ ประเภทรำเดี่ยว ชุดชุดอุบายพระยาอนุชิตจักรกฤษณ์พิพรรธพงศา
3. เผยแพร่ผลงานการสร้างสรรค์การแสดงชุด ชุดอุบายพระยาอนุชิตจักรกฤษณ์พิพรรธพงศา ในรูปแบบเอกสารงานวิจัยและบทความ
4. เป็นแนวทางแก่นักเรียน นักศึกษาและประชาชนทั่วไปที่มีความสนใจการสร้างสรรค์ เพื่อความหลากหลายด้านแนวคิด

6. ผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจากหนังสือ ตำรา วารสาร เอกสารทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง มาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย แล้วนำเสนอข้อมูลเชิงความเรียงและการแสดงนาฏศิลป์ไทย รำเดี่ยว ชุดอุบายพระยาอนุชิตจักรกฤษณ์พิพรรธพงศา โดยได้รับความอนุเคราะห์จากศิลปินแห่งชาติ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญ ในการตรวจสอบและปรับปรุง แก้ไขทำซ้ำ เพื่อให้มีความถูกต้องตามหลักของนาฏศิลป์ไทย โดยมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

6.1 รูปแบบของผลงาน

ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบการแสดงโดยยึดหลักการแสดงโขน เน้นความเข้มแข็งของท่ารำเป็นหลัก มีการแต่งกายที่งดงามตามจารีตของการแสดงโขน การสร้างสรรค์กระบวนท่ารำตามแบบแผน จารีตการแสดงโขน ท่ารำของแม่ท่าลิง และการรำอุบายของตัวลิงมาเป็นพื้นฐาน เพื่อสื่อความหมายของการแสดงให้ผู้ชมเข้าใจและได้รับอารมณ์สในการชม การสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์ไทย รำเดี่ยว ชุด อุบายพระยาอนุชิตจักรกฤษณ์พิพรรธพงศา สามารถแบ่งออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้

- ช่วงที่ 1 เปิดตัวละครร่าออกหน้าเวทีด้วยเพลงร่ำ
- ช่วงที่ 2 ตัวละครร่าตามบทร้อง ด้วย การร่าตามคำร้องเพลงฉุยฉาย 2 บท เมื่อจบแต่ละคำร้อง ตัวละครจะต้องร่าตามเสียงปี่ที่เป่าเลียนเสียงคำร้องทุกคำ และร่าตามทำนองเพลงที่ปี่พาทย์บรรเลงรับเพลงฉุยฉาย 2 บท เมื่อจบแล้วร่าตามคำร้องเพลงแม่ศรี 2 บท เมื่อจบแต่ละคำร้องตัวละครจะต้องร่าตามเสียงปี่ที่เป่าเลียนเสียง คำร้องทุกคำ และร่าตามทำนองเพลงที่ปี่พาทย์บรรเลงรับเพลงแม่ศรี 2 บท
- ช่วงที่ 3 ร่าตามทำนองเพลง คือ ตัวละครร่าตามกระบวนท่าร่าในทำนองเพลงพระยาเดินและกลับเข้าหลังเวที

6.2 การประดิษฐ์ท่าร่าการแสดงนาฏศิลป์ไทย ชุด ฉุยฉายพระยาอนุชิตจักรกฤษณ์พิพรรธพงศา

ผู้วิจัยได้ประดิษฐ์ท่าร่าที่ใช้ในการแสดงนาฏศิลป์ไทย ชุด ฉุยฉายพระยาอนุชิตจักรกฤษณ์พิพรรธพงศาโดยได้นำพื้นฐานท่าร่าแม่ท่าลิงมาเป็นหลักในการประดิษฐ์ท่าร่า ซึ่งสามารถจำแนกท่าร่าออกเป็น 2 ประเภทประกอบด้วย 1) การร่าตามเพลงหน้าพาทย์ 2) การร่าตามคำร้อง สามารถอธิบายลักษณะของท่าร่าทั้ง 2 ประเภทได้ดังนี้

1. การร่าตามเพลงหน้าพาทย์ ผู้แสดงจะต้องมีทักษะในการฟังจังหวะเพลง เนื่องจากจะต้องร่าตามจังหวะหน้าทับของเพลง (จังหวะหน้าทับ คือ จังหวะเสียงกลองตะโพนไทย และกลองทัด) โดยลักษณะท่าร่าจะเป็นการร่าตามแบบแผนและจารีตของการร่าเพลงหน้าพาทย์ในการแสดงโขน ซึ่งในการแสดงนาฏศิลป์ไทย ชุด ฉุยฉายพระยาอนุชิตจักรกฤษณ์พิพรรธพงศา จะใช้เพลงหน้าพาทย์ 2 เพลง ประกอบด้วย เพลงร่ำ และเพลงพระยาเดิน

2. การร่าตามคำร้อง ในการแสดงนาฏศิลป์ไทย ชุด ฉุยฉายพระยาอนุชิตจักรกฤษณ์พิพรรธพงศาเป็นการร่าตีบทตามคำร้องโดยใช้ภาษาท่าทางสื่อความหมาย และอารมณ์ของตัวละครในขณะนั้น ซึ่งในการแสดงนาฏศิลป์ไทยชุด ฉุยฉายพระยาอนุชิตจักรกฤษณ์พิพรรธพงศา จะสื่อความหมายและอารมณ์ที่มีความชื่นชมความภาคภูมิใจตามบทประพันธ์ ดังนั้น ผู้แสดงจะต้องทำความเข้าใจบทประพันธ์เพื่อสามารถสื่อความหมาย ถ่ายทอดอารมณ์ และความรู้สึกให้สอดคล้องกับบทประพันธ์

6.3 บทร้องและดนตรี

ผู้วิจัยนำบทพระราชนิพนธ์ เรื่องรามเกียรติ์ ตอนพระรามปูนบำเหน็จความชอบมาเป็นแนวทางในการประพันธ์บทสำหรับการแสดงร่าเดี่ยว ชุด ฉุยฉายพระยาอนุชิตจักรกฤษณ์พิพรรธพงศา โดยบทการแสดงได้บรรยายถึงความเป็นมาของเมืองนพบุรี ความวิจิตรสวยงามของเมืองและการออกเที่ยวชมเมืองของพระยาอนุชิตจักรกฤษณ์พิพรรธพงศา ซึ่งมีบทประกอบการแสดงและลักษณะคำประพันธ์ ดังต่อไปนี้

บทการแสดง

ชุด ฉุยฉายพระยาอนุชิตจักรกฤษณ์พิพรรธพงศา

- ปี่พาทย์ทำเพลงร่ำ -

- ร้องเพลงฉุยฉาย -

ฉุยฉายเอย	พระยาอนุชิต จักรกฤษณ์พิพรรธพงศา
ครองเมืองนพบุรี พระจักรีประทานมา	วิษณุเทวา ทรงนิมิตเมืองใหม่
ณ เขตรัตน์ เขาเก้ายอดดออำไพ	ขุนกระบี่เปรมฤทัย บำเหน็จพระราม
หนุมานเอย	ทรงมงกุฎ ผ่องผุดกริดกราย
ออกขมนครเศ วิจิตรเพริศพราย	วางท่าผิงผาย งามละม้ายราชา
เที่ยวรอบขอบเขต นิเวศน์นครา	วิจิตรจำเริญตา ตั้งเมืองฟ้าอำไพ

- ร้องเพลงแม่ศรี -

วานรเอย	วานรเผือกผู้
โอ้อ่านาเอ็นดู	ดุจดวงค์กษัตริย์
ห้อยไหลแดงชาด	ยุรยาตรกรายหัตถ์
นำชมสมศักดิ์	แต่เปลอพยักยืมเอย
กระบี่ศรีเอย	กระบี่ศรีวายุบุตร
แรงกำลังฤทธิ์รุท	ท่วงที่มีสง่า
ใครเห็นต้องจิต	ยิ่งพิศขึ้นวิญญา
เสด็จไคลคลา	ออกชมพาราเอย

- ปี่พาทย์ทำเพลงพระยาเดิน -

จบการแสดง

โครงสร้างของเพลงที่ใช้ประกอบการแสดงนาฏศิลป์ไทย ชุด ฉุยฉายพระยาอนุชิตจักรกฤษณ์พิพรรธพงศา

การแสดงนาฏศิลป์ไทย ชุด ฉุยฉายพระยาอนุชิตจักรกฤษณ์พิพรรธพงศา มีโครงสร้างของเพลงที่ใช้ประกอบการแสดง ดังนี้

1. เพลงออก ใช้เพลงร่ำ
2. ร้องเพลงฉุยฉาย 2 บท (บทละ 3 คำร้อง) และร้องเพลงแม่ศรี 2 บท (บทละ 2 คำร้อง) หลังจากจบคำร้องทุกคำ เป่าเสียงเสียงคำร้อง เมื่อจบเพลงฉุยฉายแต่ละบทปี่พาทย์จะบรรเลงรับเพลงฉุยฉาย และเมื่อจบเพลงแม่ศรีแต่ละบทปี่พาทย์จะบรรเลงรับเพลงแม่ศรี
3. เพลงเข้า ใช้เพลงพระยาเดิน

ตารางที่ 5 โครงสร้างเพลงฉุยฉายพระยาอนุชิตจักรกฤษณ์พิพรรธพงศา

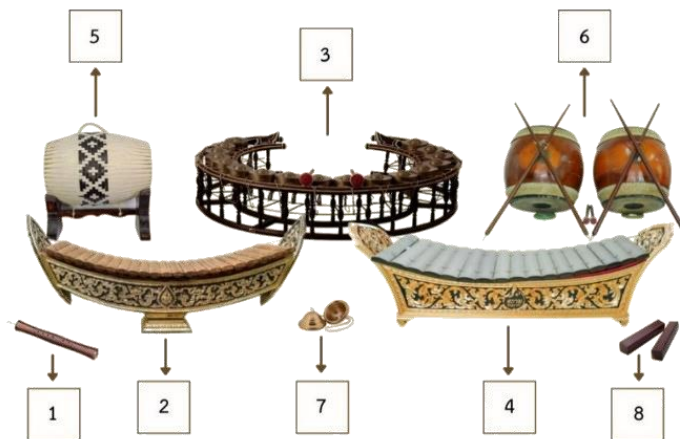
โครงสร้างของเพลง	ทำนองเพลง/บทร้อง	ดนตรี
เพลงออก	- ปี่พาทย์ทำเพลงเร็ว -	
เพลงฉุยฉายบทที่ 1	- ร้องเพลงฉุยฉาย -	
คำร้องที่ 1	ฉุยฉายเอย พญาอนุชิตจักรกฤษณ์พิพรรธพงศา	ปี่เป่าเลียนเสียงคำร้อง
คำร้องที่ 2	ครองเมืองนพบุรี พระจักรีประทานมา วิษณุเทวา ทรงนิมิต เมืองใหม่	ปี่เป่าเลียนเสียงคำร้อง
คำร้องที่ 3	ณ เขตรัตน์ เขาเก้ายอดอำไพ ขุนกระบี่เปรมฤทัย บำเหน็จพระราม	ปี่เป่าเลียนเสียงคำร้อง
ปี่พาทย์รับเพลงฉุยฉาย	- ปี่พาทย์รับเพลงฉุยฉาย -	
เพลงฉุยฉายบทที่ 2	- ร้องเพลงฉุยฉาย -	
คำร้องที่ 1	หนุมานเอย ทรงมงกุฎ ผ่องผดกรีตกราย	ปี่เป่าเลียนเสียงคำร้อง
คำร้องที่ 2	ออกขมนครเศ วิจิตรเพริศพราย วางท่าผิงผาย งามละม้ายราชา	ปี่เป่าเลียนเสียงคำร้อง
คำร้องที่ 3	เที่ยวรอบขอบเขต นิเวศน์นครา วิจิตรจำเรียดา ดังเมืองฟ้าอำไพ	ปี่เป่าเลียนเสียงคำร้อง
ปี่พาทย์รับเพลงฉุยฉาย	- ปี่พาทย์รับเพลงฉุยฉาย -	
เพลงแม่ศรีบทที่ 1	- ร้องเพลงแม่ศรี -	
คำร้องที่ 1	วานรเอย วานรเผือกผู้	ปี่เป่าเลียนเสียงคำร้อง
คำร้องที่ 2	โออำนาจเอ็นดู ดุจดวงษ์กษัตริย์ ห้อยไหลแดงชาติ ยุรยาดรกายหัตถ์ นำชมสมศักดิ์ แต่ผลอพยภักย์มเอย	ปี่เป่าเลียนเสียงคำร้อง

ตารางที่ 5 โครงสร้างเพลงฉุยฉายพระยาอนุชิตจักรกฤษณ์พิพรรธพงศา (ต่อ)

โครงสร้างของเพลง	ทำนองเพลง/บทร้อง	ดนตรี
ปี่พาทย์รับเพลงแม่ศรี	- ปี่พาทย์รับเพลงแม่ศรี -	
เพลงแม่ศรีบทที่ 2	- ร้องเพลงแม่ศรี -	
คำร้องที่ 1	กระบี่ศรีเอย กระบี่ศรีวิบูลบุตร แรงกำลังฤทธิรุต ท่วงที่มีสง่า	ปี่เป่าเลียนเสียงคำร้อง
คำร้องที่ 2	ใครเห็นต้องจิต ยิ่งพิศขึ้นวิญญาน เสด็จไคลคลา ออกชมพาราเอย	ปี่เป่าเลียนเสียงคำร้อง
ปี่พาทย์รับเพลงแม่ศรี	- ปี่พาทย์รับเพลงแม่ศรี -	
เพลงเข้า	- ปี่พาทย์ทำเพลงพญาเดิน -	

6.4 ดนตรี

ในการวิจัยการแสดงนาฏศิลป์ไทย ชุด ฉุยฉายพระยาอนุชิตจักรกฤษณ์พิพรรธพงศา ผู้วิจัยได้เลือกใช้วงปี่พาทย์เครื่องห้ามาบรรเลงประกอบการแสดง ซึ่งประกอบไปด้วยเครื่องดนตรีประเภทต่างๆ คือ เครื่องตี เครื่องเป่า และเครื่องประกอบจังหวะ การบรรเลงจะต้องใช้ไม้แซ็กในการบรรเลงเพื่อประกอบการแสดง เนื่องจากได้นำรูปแบบการแสดงมาจากการแสดงโขนที่จะต้องอาศัยเสียงของเครื่องดนตรีที่ดังกังวาน ผู้แสดงและผู้ชมสามารถได้ยินเสียงของเครื่องดนตรีอย่างชัดเจน และเสียงของเครื่องดนตรีจะมีระดับเสียงสอดคล้องกับเสียงของปี่ในที่ใช้บรรเลงเลียนเสียงคำร้องในการแสดงฉุยฉายอีกด้วย

รูปที่ 1 วงpiphatเครื่องห้า

ที่มา: โสฬส มงคลประเสริฐ (2564)

หมายเลข 1 ปี่ใน

หมายเลข 2 ระนาดเอก

หมายเลข 3 ข้องวงใหญ่

หมายเลข 4 ระนาดทุ้ม

หมายเลข 5 ตะโพนไทย

หมายเลข 6 กลองทัด

หมายเลข 7 ฉิ่ง

หมายเลข 8 กรับ

6.5 ผู้แสดง

ผู้วิจัยได้กำหนดการคัดเลือกผู้แสดง สำหรับการแสดงชุดนุชฉุยฉายพระยาอนุชิตจักรกฤษณ์พิพรรธพงศา ไว้ดังนี้ คือ เป็นเพศชาย เป็นผู้ที่มีความสามารถในการปฏิบัติท่ารำโขนลิง สามารถปฏิบัติ ท่ารำแม่ท่าลิงสามารถปฏิบัติท่านาฏยศัพท์ที่ใช้สำหรับการแสดงโขนลิงได้เป็นอย่างดี และสามารถเรียนรู้ จดจำท่ารำได้รวดเร็ว แม่นยำ มีลีลาท่าทางการรำที่สง่างามเหมาะสมกับความเป็นพระยาลิงที่เป็นกษัตริย์ แต่ยังแฝงไปด้วยลักษณะท่าทางความซุกซนของตัวลิงอีกด้วย

6.6 เครื่องแต่งกายและอุปกรณ์ประกอบการแสดง

จากการศึกษาพบว่า การแสดงนาฏศิลป์ไทย ชุด ฉุยฉายพระยาอนุชิตจักรกฤษณ์พิพรรธพงศา กำหนดให้ใช้เครื่องแต่งกายแบบยืนเครื่อง โดยมีรายละเอียดเครื่องแต่งกายตามหลักจารีตและลักษณะ ของตัวละครที่ปรากฏ คือ ตัวละครพระยาอนุชิตจักรกฤษณ์พิพรรธพงศา แต่งกายแบบยืนเครื่องตัวลิง มีการกำหนดสีกายคือสีขาวเผือก จึงทำให้เครื่องแต่งกายที่ใช้ในการแสดงเป็นสีขาวตามสีกายของตัวละคร และผู้วิจัยได้ยึดรูปแบบการแต่งกายประกอบการแสดงของกรมศิลปากร โดยสามารถแบ่งองค์ประกอบ ของเครื่องแต่งกายได้เป็น 3 ประเภท ประกอบด้วย 1) ศิราภรณ์ 2) พัสตราภรณ์ 3) ถนิมพิมพาภรณ์ โดยผู้วิจัยขอเสนอองค์ประกอบของเครื่องแต่งกายประเภทต่างๆ ของตัวละครดังต่อไปนี้

1. ศิราภรณ์ หรือเครื่องประดับศีรษะ ประกอบด้วย

- หัวโขน - อุบะ ดอกไม้ทัด

2. พัสตราภรณ์ หรือเครื่องประดับที่ทำด้วยผ้า ประกอบด้วย

- เสื้อ - สนับเพลลา - ผ้าภูษา หรือผ้าถุง

- ผ้าห้อยไหล่
- ชายแครง หรือ ห้อยข้าง
- หางลิ้ง
- กรองคอ
- ชายไหว หรือ ห้อยหน้า
- ผ้าปิดก้น
- รัตสะเอา

3. ถนิมพิพากรณ์ หรือเครื่องประดับที่ทำด้วยโลหะ ประกอบด้วย

- ทับทรวง
- ปั้นเหน่ง
- แหวนรอบ
- พาหุรัด
- เข็มขัด
- ปะวะหล่ำ
- สังวาล
- ตาบทิศ
- กำไลเท้า
- ทองกร หรือ กำไลแขง

รูปที่ 2 เครื่องแต่งกายพระยาอนุชิตจักรกฤษณ์พิพรรธพงศา (ด้านหน้า, ด้านหลัง)

ที่มา: โสฬส มงคลประเสริฐ (2564)

6.7 ทำรำ

ผู้วิจัยได้ประดิษฐ์ท่ารำที่ใช้ในการแสดง ชุด ฉุยฉายพระยาอนุชิตจักรกฤษณ์พิพรรธพงศา ตามหลักการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทย จารีตในการแสดงโขน หลักสุนทรียศาสตร์ พื้นฐานท่ารำแม่ท่าลิ้ง กระบวนท่ารำในเพลงหน้าพาทย์และภาษาท่าทาง มาประดิษฐ์สร้างสรรค์ท่ารำให้สอดคล้องกับบทประพันธ์ เพื่อสามารถถ่ายทอดความหมายและอารมณ์ให้ผู้ชม ได้ดังนี้

1. ท่ารำที่สื่อให้เห็นถึงเครื่องแต่งกาย เครื่องทรงอย่างกษัตริย์ เช่น ท่าจับยอดมงกุฎในทำนอง เพลงร่ำ ซึ่งพระยาอนุชิตจักรกฤษณ์พิพรรธพงศา จะปฏิบัติท่ารำด้วยการนำมือทั้งสองข้างจับไปที่ยอดของหัวโขนที่สวมอยู่ และท่าทรงมงกุฎ ในคำร้องเพลงฉุยฉาย ซึ่งพระยาอนุชิตจักรกฤษณ์

พิพรรธพงศา จะปฏิบัติท่ารำด้วยการใช้มือทั้งสองข้างท่าท่าพรหมสี่หน้าและยกขาขวาหนีบนั่งตามภาพดังนี้

รูปที่ 3 ท่าจับยอดมงกุฎ เพลงร่ำ
ที่มา: โสฬส มงคลประเสริฐ (2564)

รูปที่ 4 ท่าทรงมงกุฎ เพลงฉุยฉาย
ที่มา: โสฬส มงคลประเสริฐ (2564)

2. ท่ารำที่สื่อให้เห็นถึงความยิ่งใหญ่ วิจิตรสวยงามของเมืองนพบุรี เช่น ท่าอ้าอำไพ ในบทร้อง เพลงฉุยฉาย ซึ่งพระยาอนุชิตจักรกฤษณ์พิพรรธพงศา จะปฏิบัติท่ารำด้วยการใช้มือทั้งสองข้างท่าท่าผาลา เพียงไหล่ (แม่ท่าลิงท่าที่ 5) แล้วยกเท้าขวาหนีบนั่ง และท่าเมืองฟ้าอำไพ ในบทร้อง เพลงฉุยฉาย ซึ่งพระยาอนุชิตจักรกฤษณ์พิพรรธพงศา จะปฏิบัติท่ารำด้วยการท่าท่าสอดสูงด้านซ้าย ยกเท้าขวาหนีบนั่ง ตามภาพดังนี้

รูปที่ 5 ท่าอำอำไฟ เพลงฉุยฉาย
ที่มา: โสฬส มงคลประเสริฐ (2564)

รูปที่ 6 ท่าเมืองฟ้าอำไฟ เพลงฉุยฉาย
ที่มา: โสฬส มงคลประเสริฐ (2564)

7. การสรุปผลและการอภิปรายผล

7.1 ประวัติของพระยาอนุชิตจักรกฤษณ์พิพรรธพงศา

การศึกษาการสร้างสรรคการแสดงนาฏศิลป์ไทย รำเดี่ยว ชุดฉุยฉายพระยาอนุชิตจักรกฤษณ์พิพรรธพงศา ในประเด็นประวัติของพระยาอนุชิตจักรกฤษณ์พิพรรธพงศานั้น พระยาอนุชิตจักรกฤษณ์พิพรรธพงศา เดิมชื่อว่าหนุมาน เป็นบุตรของพระพาย และนางสวาทะ เกิดจากพระอิศวรแบ่งกำลังและให้พระพายนำเทพอาวุธ ได้แก่ ตรี ศก และจักรชุดเข้าปากนางสวาทะ หนุมานมีกายสีขาวเผือก มีกลิ่นทล ขนเพชร และเขี้ยวแก้ว สามารถเหวเป็นดาวเป็นเดือน มีพลังกำลังมากและคงกระพัน ได้ถวายเป็นทหารของพระราม ทำศึกสงครามจนสามารถเอาชนะทศกัณฐ์ได้ พระรามจึงปูนบำเหน็จความชอบ พระราชทานบรรดาศักดิ์ให้เป็น “พระยาอนุชิตจักรกฤษณ์พิพรรธพงศา” ครองเมืองอยุธยา

กึ่งหนึ่ง แต่ก็ไม่สามารถนั่งบัลลังก์ครองเมืองได้ เนื่องจากตนเป็นเพียงทหารไม่มีบุญญาธิการเทียบเท่าพระราม จึงขอพระถวายเมืองคืน พระรามจึงทำพิธีแผลงศรไปตกกลางที่เขาเก้ายอด แล้วเชิญพระวิษณุกรรมลงมาสร้างเมืองใหม่ให้แก่พระยานุชิตจักรกฤษณ์พิพรรธพงศา บริเวณเขาเก้ายอดที่ลูกศรไปตก พระวิษณุกรรมสร้างเมืองได้วิจิตรสวยงาม ใหญ่โตโอฬาร พระรามจึงพระราชทานนามว่า “เมืองนพบุรี” และพระราชทานเมืองให้พระยานุชิตจักรกฤษณ์พิพรรธพงศาครองเมืองสืบไป

7.2 สร้างสรรค์บทบาทการแสดงรำดูฉาย ในรูปแบบของการชมความงามของสถานที่ต่างๆ นอกเหนือจากการชมความงามของตัวละคร

รูปแบบของการชมความงามของสถานที่ต่างๆ นอกเหนือจากการชมความงามของตัวละครนั้น ผู้วิจัยได้ยึดหลักการสร้างสรรค์ตามรูปแบบเพลงดูฉายแบบเต็ม เริ่มต้นด้วยการใช้ทำนองเพลงรัวในการเปิดตัวผู้แสดง ต่อจากนั้นผู้แสดงรำตามคำร้องในเพลงดูฉาย 2 บท ต่อด้วยเพลงแม่ศรี 2 บท และปิดท้ายด้วยการรำตามกระบวนท่าในเพลงพญาเดิน ซึ่งการสร้างสรรค์ บทการแสดงขึ้นใหม่เพื่อให้มีเอกลักษณ์เฉพาะของชุดการแสดงนี้ กล่าวคือ เนื้อหาของบทประพันธ์กล่าวถึง การชมความงามของเมืองนพบุรี ซึ่งแตกต่างจากบทประพันธ์ที่ใช้ในการแสดงดูฉายชุดอื่นๆ ที่มีจะกล่าวถึงการแปลงกาย และการชมความงามของตัวละครนั้นๆ

7.3 เพื่อสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์ไทย รำเดี่ยว ชุดดูฉายพระยานุชิตจักรกฤษณ์พิพรรธพงศา

การสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์ไทย รำเดี่ยว ชุดดูฉายพระยานุชิตจักรกฤษณ์พิพรรธพงศา นั้น ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบการแสดงและโครงสร้างของเพลงเป็น 3 ช่วง คือ 1) การรำเปิดตัวละครใน เพลงรัว 2) ตัวละครรำตามบทร้องในเพลงดูฉาย 2 บท และเพลงแม่ศรี 2 บท 3) ตัวละครรำตามทำนองเพลงจนจบการแสดง ในเพลงหน้าพาทย์ เพลงพญาเดิน วงดนตรีที่ใช้บรรเลงประกอบการแสดง ใช้วงปี่พาทย์เครื่องคู่บรรเลงประกอบการแสดงชุด ดูฉายพระยานุชิตจักรกฤษณ์พิพรรธพงศา เพื่อความสมบูรณ์ของคุณภาพเสียงเพลงและความไพเราะของบทเพลงที่เหมาะสมต่อการรำดูฉาย เครื่องแต่งกายประกอบการแสดง ใช้การแต่งกายยืนเครื่องตัวลิง สีขาวขลิบแดงสวมหัวโขนลิงสีขาว ปากอ้า สวมมงกุฎยอดชัย และสวมเครื่องประดับร่างกาย ตามรูปแบบการแต่งกายยืนเครื่องตัวลิง แนวคิดการประดิษฐ์ท่ารำ ผู้วิจัยได้จำแนกท่ารำออกเป็น 2 ประเภท คือ การรำ ตามเพลงหน้าพาทย์ และการรำตามคำร้อง

8. ข้อเสนอแนะงานวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

การสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์ไทย รำเดี่ยว ชุดดูฉายพระยานุชิตจักรกฤษณ์พิพรรธพงศา ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญ ได้นำลักษณะและรูปแบบการรำดูฉายจะเป็นท่ารำเพื่ออวดฝีมือของหนุมาน แสดงความพึงพอใจในความสวยงาม วิจิตรอลังการของเมืองนพบุรี และความสวยงามของเครื่องแต่งกายที่ได้รับพระราชทานจากพระราม ตอนที่ไปดำรงตำแหน่งพระยานุชิตจักรกฤษณ์พิพรรธพงศา ครองเมืองนพบุรี โดยนำบทละครเรื่องรามเกียรติ์พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชมาเป็นแนวทางในการจัดทำดูฉาย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการสร้างสรรค์งานทางด้านนาฏศิลป์ที่สำคัญผู้วิจัยจะต้องเป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับนาฏศิลป์และดนตรี เครื่องแต่งกาย มีความรู้เรื่องอารมณ์ต่างๆ ของการแสดงมีสุนทรียะ ผู้สร้างสรรค์งานต้องมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและเข้าใจจึงออกแบบงานได้อย่างสมบูรณ์ อีกทั้งต้องใช้กระบวนการคิดสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบในรูปแบบของงานวิจัยเชิงสร้างสรรค์ที่ใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ผนวกเข้าด้วยกัน ที่สามารถสร้างสรรค์ผลงานพร้อมกับการทำงานวิจัย กล่าวคือ ต้องสามารถอธิบายที่มา วิธีคิด เหตุและผลของการทำงานได้ในทุกขั้นตอน โดยต้องอาศัยหลักฐานจากแหล่งข้อมูลการอ้างอิงที่เชื่อถือได้ที่จะสร้างผลงานนั้นให้มีคุณภาพทั้งในเชิงวิชาการและด้านสุนทรียะทางศิลปะที่สามารถนำไปพัฒนาศักยภาพความคิดสร้างสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์และด้านอื่นๆ ต่อไป

9. กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์ไทย รำเดี่ยว ชุดฉายพระยาอนุชิตจักรกฤษณ์พิพรรพพงศา ได้รับทุนอุดหนุนวิจัย ทุนนักสร้างสรรค์รุ่นใหม่ ประจำปีงบประมาณ 2563 จากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี โดยมุ่งเน้นการพัฒนานวัตกรรมและงานสร้างสรรค์ ด้านศิลปกรรมศาสตร์ เพื่อผลิตบัณฑิตนักปฏิบัติ (Hands On)

10. เอกสารการอ้างอิง

- กรมศิลปากร. (2552). *โฉม อัจฉริยลักษณ์แห่งนาฏศิลป์ไทย*. รุ่งศิลป์การพิมพ์ (1977) จำกัด.
เครือวัลย์ เรืองศรี. (2542). *ฉายฉาย. เพชรบุรี : สถาบันราชภัฏเพชรบุรี*.
ชวลิต สุนทรานนท์ และคณะ. (2551). *ทะเบียนข้อมูล: วิพิธทัศนา ชุดระบำ รำ ฟ้อน เล่ม 3*.
อมรินทร์พรินดี แอนด์ พับลิชชิง จำกัด.
ธนิต อยู่โพธิ์. (2494). *พิธีไหว้ครูครอบโขน ตำราครอบโขน ละคร พร้อมด้วยตำนานและ คำกลอนไหว้ครูละครคนชาติ*. กรมศิลปากร.
ธนิต อยู่โพธิ์. (2534). *รามเกียรติ์. โอเดียนสโตร์*.
ธีรภัทร์ ทองนิม. (2555). *โฉม. โอเดียนสโตร์*.
ประเมษฐ์ บุญยะชัย. (2550). *จารีตนาฏศิลป์ไทย. ศิลปากร. 50 (1): 5-6*.
วิมลศรี อุปรมย์. (2526). *นาฏกรรมและการละคร: หลักการบริหารและการจัดการแสดง*.
(พิมพ์ครั้งที่ 2). หนอนการพิมพ์.
สุมิตร เทพวงษ์. (2534). *ฉายฉาย. โอเดียนสโตร์*.